

اتحادیه‌ی اروپا و فاشیسم خزنده

احمد سیف

وضع در آلمان به حدی
خراب شده است که
کمیسیون حقوق بشر
سازمان ملل قرار است
آلمان را به خاطر
حمله‌های نژادپرستانه به
خارجی‌ها که از سوی
راستگرایان صورت
می‌گیرد، محاکمه کند.

بررسی این مقوله نیست. می‌خواهم از جلسه‌ای که در ۲۳ نوامبر ۱۹۹۵ بین وزیران کشور کشورهای عضو اتحادیه‌ی اروپا برگزار شد، گزارش مختصری به دست بدھم و به خصوص به تصمیماتی که در خصوص پناه‌جویان اتخاذ شد، اشاره کنم.

قبل از هر چیز بگوییم که در راستای تعیین نقش دادگاه عالی اروپا در عهده‌نامه‌ی مربوط به تشکیل یوروول ایل (یلیس مشترک برای Europol) و هم‌چنین «اقدام مشترک بر علیه نژادپرستی» توافق حاصل نشد. این دو از مواردی است که باید مورد توافق همه‌ی اعضاء قرار بگیرد و حتاً یک عضو می‌تواند فرایند کار را متوقف کند. در این موارد، وزیر کشور انگلستان، مایکل هوارد، از سوی دیگر وزیران شرکت‌کننده مورد انتقاد قرار گرفت. در خصوص «اقدام مشترک...» او گفت: «هنوز مسایل زیادی باید روشن شود» ولی توضیح بیشتری نداد. به نوبه‌ی خود، شکوه کرد که دوست ندارد درباره‌ی ضرورت مبارزه با نژادپرستی، دیگران برای او «سخن‌رانی» کنند. دلیل اصلی هوارد این بود که «نمی‌خواهد توافق‌نامه‌هایی را که ممکن است برای مناسبات نژادی در انگلیس مفید نباشد، امضا کند». وزیر کشور اسپانیا، امیدوار بود که با اعلام کردن که دلیل مخالفت هوارد را در نمی‌بیند. رییس جلسه، وزیر کشور اسپانیا، امیدوار بود که با مقررات محدود کننده‌تری که در خصوص مهاجرت و پناه‌جویی پذیرفته شد، بتواند توافق لازم را درباره‌ی «اقدام مشترک...» به دست آورد. ولی چنین نشد.

نکات اصلی «اقدام مشترک...» به قرار زیر است:

- کوشش برای در هم شکستن گروه‌های نژادپرست؛
- ممنوع کردن چاپ، توزیع و بازاریابی نوشته‌های نژادپرستانه؛
- نقش فرعی دادن به گروه‌های مخالف نژادپرستی در شکایت‌هایی که بر علیه نژادپرستی می‌شود؛
- همکاری در مصادره‌ی انتشارات نژادپرستان؛

فرانسه دیده‌ایم. حکومتی که با وعده‌ی کاهش بیکاری بر سر کار آمد است، در حالی که برای آزمایشات پرهزینه‌ی هسته‌ای توان دارد، می‌خواهد بودجه‌ی رفاه اجتماعی را کاهش بدهد. شیوه‌ی به همین وضعیت در دیگر کشورهای اروپایی وجود دارد. واقعیت اما این است که بحران عمیق اقتصادی به بحران اجتماعی فرا رویده است.

کمتر شهر و دیاریست که شمار روزافزونی «خیابان‌نشین» نداشته باشد و حکومتی هم نیست که بداند با این فاجعه‌ی اجتماعی چه باید کرد؟ استیصالی که در پیوند با این بحران رو به رشد پیدا شده است زمینه‌ی مادی رویکرد شماری از قربانیان بحران سرمایه‌ی سalarی به ناکجا آبادیست که جریانات فاشیستی و نئوفاشیستی به این قربانیان عرضه می‌کنند. وضع در آلمان به حدی خراب شده است که کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل قرار است آلمان را به خاطر حمله‌های نژادپرستانه به خارجی‌ها که از سوی راستگرایان صورت می‌گیرد، محاکمه کند. سازمانی که بر علیه نژادپرستی و فاشیسم مبارزه می‌کند (CARF) از ۵۲ مورد قتل نژادی در ۱۹۹۳ در آلمان سخن می‌گوید که نسبت به سال ۱۹۹۲ صدرصد افزایش نشان می‌دهد. اگرچه این سازمان، این موارد را با ذکر مشخصات مستند کرده است ولی آمار رسمی دولتی از ۱۷ قتل در ۱۹۹۲ و تنها ۸ قتل در ۱۹۹۳ سخن می‌گوید.^۱

از سوی دیگر، در ۱۹۹۳، در سطح اتحادیه‌ی اروپا، پناهجویی در حالی که در بازداشت پلیس بودند به قتل رسیدند و این رقم در ۱۹۹۴ به ۲۱ نفر رسید. شمار یاناوجویانی که تحت فشارهای نژادپرستانه خود را کشتن در ۱۹۹۴، ۷ تن بود که نسبت به سال قبل، یعنی ۱۹۹۳، تغییری نشان نمی‌دهد. به اعتقاد من، نژادپرستی بسی بیشتر از آن‌چه در حاشیه‌ی سیاست در اروپا باشد، رفتارهایی به صورت بخش مهمی از سیاست در اتحادیه‌ی اروپا درآمده است. با این همه‌ی اما، قصدم در این نوشته‌ی کوتاه

اگرچه تنها ۵ درصد از کسانی که به دلایل گوناگون در جهان در به در می‌شوند، سراسر اتحادیه‌ی اروپا در می‌آورند ولی در سال‌های اخیر، به ویژه، قوانین و مقررات فراوانی وضع شده تا به قول سیاستمداران اروپایی جلوی این «موج سیل‌واره‌ی مهاجرین» را بگیرد.^۲ هفته‌ و ماهی نیست که در این خصوص دروغی تازه نگویند و بعد تازه‌ی ترس از تراپزیری را به نمایش نگذارند. کمیسیون اروپا در گزارشی مدعی شده است که «سوء استفاده از حق بنادجویی» دلیل اصلی رشد جریانات فاشیستی در اروپاست.^۳ وزیر کشور آلمان می‌گوید «خسونت موجود قابل فهم است» و آن‌چه به عقل حقیرش می‌رسد این‌که، برای جلوگیری از این خسونت رو به رشد «هجوم کنترل نشده‌ی خارجی‌ها» باید متوقف شود.^۴ در ظاهر برای همگون کردن سیاست‌ها می‌کوشند ولی در واقع، می‌خواهند و می‌کوشند از این درصد ناچیز، بخشی را کنار بگذارند. برای همین منظور شماری از کشورها را در «لیست سفید» قرار می‌دهند و این لیست شامل کشورهایی است که از دیدگاه سیاستمداران اروپایی «امن» است و در نتیجه تقاضا برای پناهجویی از سوی شهروندان این کشورها حتاً بررسی هم نمی‌شود. برای نمونه، دولت انگلستان، نیجریه را در این لیست قرار داده است، در حالی که دیکتاتورهای حاکم بر نیجریه بدون توجه به افکار بین‌المللی به کشتار مخالفان سیاسی خود ادامه می‌دهند. برخلاف تمام موافقین بین‌المللی تعریف «پناهجو» را تحریف می‌کنند تا از این تعداد ناچیز، مقدار باز هم ناچیزتری را بپذیرند. بدگوشهای از آن بازخواهیم گشت.

با همه‌ی تبلیغاتی که می‌کنند علت اصلی و اساسی رشد فاشیسم در اروپا، به اعتقاد من بحران سخت جان و عمیق سرمایه‌ی سalarی حاکم بر این جوامع است که از سویی برای بیکاری گسترشده راه حلی ندارد و از سوی دیگر نمی‌تواند بیشتر از آن نمی‌خواهد «جامعه‌ی رفاه» را مانند گذشته تأمین مالی کند. نمونه‌ای از آن را در هفته‌های اخیر در

- کنترل توزیع اطلاعات و نشریات نزد پرستانه در سطح بین المللی؛
- مبادله اطلاعات برای کمک به تصمیم‌گیری حقوقی در مواردی که نزد پرستانه دادگاه جلس می‌شوند.
در ظاهر امر، برنامه‌ی جذابی به نظر می‌آید. نکته‌ی جالب اما، این‌که از سویی در اتحادیه‌ی اروپا، برای راضی نگاهداشتن جریانات فاسیستی و نزد پرستانه قوانین تازه و تازه‌تری وضع می‌کنند و می‌کوشند اتحادیه‌ی اروپا را به صورت قلعه‌ای محصور برای اروپایی‌ها درآورند و از سوی دیگر، از «اقدام مشترک ...» سخن می‌گویند. این دو، بدون تردید جمع شدنی نیستند. آلمان، برای نمونه، قانون اساسی خود را در همین راستا تغییر داد. در انگلیس نیز، قوانین تازه‌ای از ژانویه ۱۹۹۶ به جریان خواهد افتاد.

در ایتالیا و اتریش نیز شاهد تحولات مشابهی هستیم. وزارت کشور فرانسه در اگوست ۱۹۹۵، به ۵۵ اقدام تازه دست زد که از جمله شامل کوشش برای اخراج حداقل ۲۰۰۰۰ تن از «مهاجران غیرقانونی» در سال است. پس از بمبگذاری ایستگاه قطار زیرزمینی در رُویه، ۵۰۰ هزار تن از رنگین‌یوستان شمال افریقا، در معتبر عمومی مورد بازرسی پلیس قرار گرفتند که در پی آمد آن، ۳۰۰۰ تن قرار است از اخیر دولت اسپانیا قرار داده است تا در ۸/۵ کیلومتر مرز مشترکی که با مراکش دارد، «دیوار الکترونیکی» بناسنده. قرار است حداقل ۳۰ سیستم تلویزیونی مدار بسته، چشم‌های الکترونیکی و «آخرین ابزارهای تکنیکی» به کار گرفته شود و این پروژه به صورت «پروژه‌ای نظامی» طبقه‌بندی شده است.

باری، وزیر کشور اسپانیا گفت در بحث‌هایی که بر سر تعریف «پناه‌جو» داشتیم، تنها نماینده‌ی یک کشور، انگلستان مخالف خوانی می‌کرد. برای این‌که سوء تفاهمی پیش نیاید بگوییم که وزیر کشور انگلیس می‌خواست که تصمیم‌نهایی به صورت یک «تصویبه» ثبت شود، نه یک «موضوع‌گیری مشترک». که لازم‌الاجرا خواهد بود. اگرچه در نهایت او مجبور شد که موضوع‌گیری مشترک را بذیرد ولی روز قبل از جلسه، «کمیته‌ی نماینده‌ان دایمی دولت‌های عضو» با پذیرش یک تبصره پذیرفت که «موضوع‌گیری مشترک نباید برای مسئولان حقوقی کشورهای عضو لازم‌الاجرا باشد و یا بر تصمیم‌گیری‌های حقوقی آن‌ها تأثیر بگذارد».^۸ به سخن دیگر، دست دولت‌های عضو را باز گذاشتند که هر آن‌چه را که دوست نمی‌دارند، اجرا نکنند و کسی هم نتواند دولت‌های خاطر را به دادگاه عالی اروپا بکشاند.

مورد دیگر اختلاف به مقررات حاکم بر فروندگاه‌ها در خصوص مسافران ترانزیت مربوط می‌شد. نظر عمومی این بود که شهروندان شماری از

بالقوه را عملأً حذف می‌کند. این تعریف تازه، مورد حمایت کامل انگلیس قرار گرفت.

کنوانسیون ۱۹۵۱ نزد که کلیه اعضا اتحادیه‌ی اروپا از اضلاع‌کننگان آن هستند، پنامدو را به این صورت تعریف می‌کند:

«زن یا مردی که از خارج از کشور خویش به دلایل معقول نمی‌تواند یا نمی‌خواهد از ترس تعقیب و آزار و اذیت به کشور خویش بازگردد زمینه‌ی این واهمه می‌تواند نزد، مذهب، ملت، عضویت در یک گروه اجتماعی و یا سیاسی باشد».^۹ علاوه بر آن، کتاب راهنمای کمیسیون عالی سازمان ملل متعدد برای پناه‌جویان هم سال‌هast که به عنوان شاخص در پیوند با اجزای این تعریف مورد استفاده قرار می‌گیرد.

با این همه اتحادیه‌ی اروپا، در پوشش کوشش برای همگون‌سازی تعریف، در ۱۹۹۴ یک تعریف مقدماتی از پناه‌جو را منتشر نمود. گفتن دارد که اگرچه دلیل معقولی برای این کوشش از سوی اتحادیه‌ی اروپا وجود ندارد ولی از ۱۹۹۴، این واهمه‌ی جدی وجود داشت که هدف اصلی در واقع این است که با این ترفند، دامنه و گستره‌ی پناه‌جویی را محدود کنند. وقتی این تعریف تازه در ۲۳ نوامبر ۱۹۹۵ به تصویب وزیران اتحادیه‌ی اروپا رسید، آن واهمه تحقق یافت. در این تعریف تازه، حق فردر فرایند از ریاضی تقاضایش برای پناه‌جویی به مقدار قابل توجهی کمتر شده است. سخن از «لیست کشورهای امن» («لیست سفید») است. یعنی کشورهایی که از آن‌ها کسی نمی‌تواند «پناه‌جو» باشد و تنها در صورتی تقاضای پناه‌جویی از سوی شهروندان این کشورها را بررسی می‌کنند که متقاضی بتواند اثبات کند که وضعیت ویژه‌ای دارد. تا پیش از تصویب این تعریف جدید، پناه‌جو و مأمور بررسی تقاضا نامه برای روشن نمودن حقایق وفاکتها مستولیت مشترک داشتند.

در تعریف جدید تنها پناه‌جو است که کلیه مسئولیت‌ها را به دوش می‌کشد. پی‌آمد این تغییر به ظاهر ناجیز این است که مأمور بررسی از این پیش‌گزاره آغاز می‌کند که به متقاضی نباید پناه داد. مگر این که او بتواند نادرستی این پیش‌گزاره را اثبات کند. چنین کاری اگر غیرممکن نباشد، بسیار دشوار است. پناه‌جو باید بتواند اثبات کند که جانش در خطر است، تا تقاضای او برای پناه‌جویی بررسی شود. اگرچه به نظر معقول می‌آید، ولی کسانی که به صورت‌های مختلف تحت آزار و فشارند، متألماً مورد تجاوز جنسی قرار می‌گیرند، شکنجه می‌شوند، من بعد نمی‌توانند به عنوان پناه‌جو بررسی شومند.

دلیل این امر هم آن است که، برای مثال، زندگی کسی در نتیجه‌ی تجاوز جنسی به خطر نمی‌افتد. آز سوی دیگر، بر مبنای قرارداد دوبلین، متقاضی پناه‌جویی باید از اولین کشوری که به آن

کشورها برای این‌که بتوانند برای تعویض هواییما وارد یکی از فروندگاه‌های اتحادیه‌ی اروپا بشوند، می‌باشد رواید ترانزیت بگیرند. لازم به یادآوری است که با این وصف، این افراد مستقل از مدت اقامت برای تعویض، نمی‌توانند از گمرک فروندگاه خارج بشوند.

زمینه‌ی این تصمیم‌گیری آن است که جلوی مسافرانی که بدون رواید وارد اتحادیه‌ی اروپا می‌شوند و سپس تقاضای پناه‌گزینی می‌کنند، گرفته شود. کشورهایی که در لیست قرار دارند عبارتند از: افغانستان، اریتره، ایران، غنا، عراق، جبشه، نیجریه، سومالی، سیلان، زئیر، پاکستان و بنگلادش. آلمان به بودن زئیر در این لیست اعتراض کرد، ولی اعتراض را پس گرفت. انگلیس نیز به بودن پاکستان و بنگلادش در این لیست اعتراض مشابهی داشت که تا آخر ادامه یافت.

در نتیجه «عمل مشترک» به وسیله‌ی نماینده‌ان ۱۳ عضو دیگر، بدون آلمان و انگلیس مورد توافق قرار گرفت. وزاری کشور این ۱۳ عضو بالا‌فصله اطلاع‌یابی مشترکی صادر کرده اعلام داشتند که لیست آن‌ها شامل پاکستان و بنگلادش هم خواهد بود. انگلستان و ایرلند این اطلاع‌یابی را امضا نکرند. لیست انگلیس که در ۱۲۳ اکتبر ۱۹۹۵ مورد تجدید نظر قرار گرفت، شامل اریتره، جبشه و غنا نیست ولی چین، ترکیه و اوگاندا را شامل می‌شود. قانون سال ۱۹۸۷ مبنی بر جریمه‌ی مؤسسات حمل و نقل که مسافر بی‌روادید را به انگلیس بیاورند، در مورد مسافران ترانزیت هم صادق است.

به طور کلی، اگرچه «عمل مشترک» به تصویب رسید ولی جزئیات اجرا قرار است در نشست دیگری تعیین شود.

درباره‌ی تعیین نقش دادگاه عالی اروپا در پیوند با یوروپل، رسیس جلسه به شدت از انگلیس انتقاد کرد و گفت، «نمی‌توانیم به این وضع ادامه بدیم. بر اساس مقررات، تا ژوئن ۱۹۹۶ باید نکلیف روش شود، وقتی خبرنگاری از او بررسید که آیا انگلیس موافقت کرده است که بقیه اعضاء کار خودشان را بکنند؟ وزیر کشور اسپانیا در پاسخ گفت: «خیر، حتاً با این هم موافق نیستند» و به مصاحبه‌ی مطبوعاتی خاتمه داد. وزیر کشور انگلیس به این جلسه پیشنهاد کرد که «یک مرکز اعلی اروپایی» درباره‌ی توریسم ایجاد شود. قرار شد این پیشنهاد مورد بررسی قرار بگیرد. وقتی از او پرسیدند که انگلیس در ایجاد این مرکز چه کمکی می‌تواند بکند؟ پاسخ داد، دانش ما درباره‌ی «سلاح» و «از کار انداختن مواد منفجره» بسیار گسترده است.

غمده‌ترین موضوعی که در این جلسه به تصویب رسید، تعریف جدید و محدود کننده‌تری از پناه‌جو بود که بخش قابل توجهی از متقاضیان

۶ نکته‌ی جالب اما، این که از سویی در اتحادیه‌ی اروپا، برای راضی نگاهداشتن جریانات فاشیستی و نژادپرستانه قوانین تازه و تازه‌تری وضع می‌کنند و می‌کوشند اتحادیه‌ی اروپا را به صورت قلعه‌ای محصور برای اروپایی‌ها درآورند.

گریخته بودند.^{۱۷} وقتی جمع‌آوری اطلاعات «قانونی» شود، ضمانتی وجود ندارد که این اطلاعات بیشتر و سامان‌یافته‌تر و تازه‌تر نیز در اختیار حکومت‌ها قرار نگیرد. از آن گذشته، در خود این جوامع نیز امکان جدی و ملموس سوء استفاده از این اطلاعات وجود دارد. این نکته از آن جهت اهمیت دارد که یوروپول مانند چند نهاد دیگر در اتحادیه‌ی اروپا نهادی است که در بیرون از کنترل و نظارت پارلمان عمل خواهد کرد. به همین دلیل امکان سوء استفاده از این اطلاعات بسیار جدی است. □

پانویس:

۱- نگاه‌کنید به Statewatch. جلد دوم، شماره‌ی ۵.

سپتامبر - اکتبر ۱۹۹۲، ص. ۵.

۲- همان.

۳- Statewatch. جلد دوم، شماره‌ی ع، نوامبر - دسامبر ۱۹۹۲، ص. ۱۱.

۴- Statewatch، جلد چهارم، شماره‌ی ۱، زانویه - فوریه ۱۹۹۴، ص. ۶-۷.

۵- Statewatch، جلد پنجم، شماره‌ی ۱، زانویه. فوریه ۱۹۹۵، ص. ۱.

۶- Statewatch، جلد پنجم، شماره‌ی ۵، سپتامبر - اکتبر ۱۹۹۵، ص. ۲.

۷- Statewatch، جلد پنجم، شماره‌ی ع، نوامبر - دسامبر ۱۹۹۵، ص. ۱.

۸- Statewatch، جلد پنجم، شماره‌ی ۶، نوامبر - دسامبر ۱۹۹۵، ص. ۱۵.

۹- همان، ص. ۱۵.

۱۰- همه‌ی اطلاعات امده درباره‌ی جلسه‌ی ۲۳ نوامبر ۱۹۹۵ را از همان مأخذ، ص ۱۵-۱۶ گرفته‌ام.

۱۱- برای اطلاعات ببیشتر نگاه‌کنید به Statewatch، جلد اول، شماره‌ی ۲، ص - زوین ۱۹۹۱، دسامبر ۱۹۹۵، ص. ۵.

پناه‌جوی سیاسی مورد حمایت قرار نگیرد. در تعریف جدید اما، آزار و اذیت باید با تشویق و یا به وسیله‌ی دولت انجام شود تا بتوان قربانی را به عنوان متقاضی پناه‌جویی در نظر گرفت. در نتیجه، کسانی که از دست گروه‌های مسلح غیردولتی می‌گریزند، در تعريف جدید نمی‌توانند پناه‌جو باشند. با این دست‌کاری ظریف، شمار قابل توجهی از متقاضیان پناه‌جویی از سیلان، الجزیره و سومالی خوبه‌خود حذف می‌شوند. واقعیت این است که در این کشورها، خشونتی که اعمال می‌شود، عمدتاً به وسیله‌ی گروه‌های غیردولتی است و از سوی دولت تشویق نمی‌شود.

Eurodoe این سیستم کامپیوتري است برای این که از همه‌ی متقاضیان پناه‌جویی انگشت‌نگاری شود و اطلاعات به دست آمده در مرکزی که در دسترس کشورهای عضو اتحادیه می‌باشد، سامان‌دهی شود. گفته شد که از نظر پیشرفت تکنیکی، چنین کاری امکان‌بیزبر است. کشورهای عضو باید درباره‌ی جزئیات این سیستم تصمیم بگیرند. آن‌چه که طرفداران زیادی دارد، انبار کردن این اطلاعات در یک مرکز است.^{۱۰} بگویم و بگذرم که مقوله‌ی جمع کردن اطلاعات تنها به اثر انگشت محدود نمی‌شود. برنامه‌ی دیگری که موضوع بحث وزیری کشور اتحادیه‌ی اروپاست به یوروپول اجازه خواهد داد تا درباره‌ی:

- منشاء نزدیک؛

- نظریات سیاسی؛

- دیدگاه‌های مذهبی؛

- سلامت؛

- جهت‌گیری جنسی کسانی که در اتحادیه زندگی می‌کنند، اطلاعات لازم را جمع‌آوری کند. زمینه‌ی قانونی این کار ماده‌ی ۱۰/۱ عهدنامه‌ی یوروپول است که بخش مقررات، یعنی ماده‌ی ۴/۳ وارد می‌شود تقاضای پناه‌جویی نماید. در صورت عدم رعایت، اعضای اتحادیه‌ی اروپا متقاضی را به اولین کشوری که پس از فرار از کشور خویش به آن وارد شده است، عودت خواهد داد. در نتیجه، برای نمونه، کسی که از دست صدام حسین به ایران می‌گریزد، باید از ایران تقاضای پناه‌نگی نماید و نمی‌تواند به اتحادیه‌ی اروپا وارد شود.

در تعريف مقدماتی که در ۱۹۹۴ منتشر شد، امده بود که وقتی کسی از سوی یک نیروی غیردولتی مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرد و دولت متوجه نمی‌تواند از آن شخص حمایت‌های لازم را به عمل آورد، آن شخص می‌تواند به عنوان یک